

NICOLE BOYLE RØDTNES

**HAR DU
NOGENSINDE
GJORT NOGET,
DU VILLE GØRE
ALT FOR AT
ÆNDRE?**

UNDERVISNINGSMATERIALE

***Litteratur
guide***

ARBEJDSOPGAVER & SPØRGSMÅL

7.-9. KLASSE

UDSTILLET

LÆRERVEJLEDNING

Udstillet er en realistisk YA-bog om reality-tv. Den viser, hvordan to unge mennesker på hver sin måde håndterer eftervirkningerne af deres medvirken i det fiktive reality-show Grænseløs. Den stiller skarpt på hovedpersonernes motivation for at deltage og de negative konsekvenser, det får for dem efterfølgende. Forfatteren Nicole Boyle Rødtne har ladet sig inspirere af sin egen fascination af genren, og der ligger god research til grund for romanen. Udstillet er dermed ikke blot en god historie, men giver også et realistisk indblik i den bagside af medaljen, der kan være for deltagerne i reality-shows - på en måde som nutidens unge kan forholde sig til.

Der har været meget debat om reality-programmer, siden deres indtog i 1990'erne, og Udstillet følger til denne via dens realistiske fremstilling, og direkte inspiration fra såvel danske reality-shows som udenlandske. Selvom reality-tv har fyldt meget på tv i mange år, er der ikke skrevet mange ungdomsbøger om det. Med Udstillet er der en skønlitterær roman, der er oplagt at sætte på pensum i udskolingen - og hvor historien har rødder direkte ned i fakta. I bogen er der f.eks. uddrag fra kontrakten, som deltagerne skriver under på i romanens program Grænseløs - alle direkte inspireret af kontrakter fra virkelighedens reality-shows.

Sådan kan du arbejde med undervisningsmaterialet i undervisningen

Udstillet vil være oplagt at læse i forbindelse med emnearbejde omkring reality-tv, at udstille sig selv i mere bred forstand f.eks. på sociale medier, ligesom den også tager aktuelle debatter op omkring privatliv og grænser ved f.eks. at berøre deling af nøgenbilleder. I 2014 fik den unge danske kvinde Emma Holten skubbet en omfattende debat i gang omkring hævnporno, som viste sig at være noget ganske mange unge kunne relatere til. Og under bogens tilblivelse eksploderede #MeeToo-kampagnen. Materialet inddrager ikke direkte hverken hævnporno eller #MeToo, men det er debatter der med fordel kan inddrages som supplement i arbejdet med bogen, da bogens temaer er beslægtede.

Arbejdet med bogen lægger op til gruppearbejde, men den kan også læses med henblik på egen analyse og fortolkning af bogen eller anmeldelse, ligesom der er forskellige skriveøvelser til sidst i materialet.

Når eleverne har læst Udstillet er det målet, at de:

- kan analysere og beskrive dens hovedpersoner, deres motiver og handlinger
- kan fortolke og diskutere bogens temaer
- har fået en forståelse for og diskuteret reality-genren, dens forhold til virkeligheden og de konsekvenser, det kan have for programmernes deltagere at medvirke
- har forholdt sig til, hvor deres egne grænser går, i forhold til at blive udstillet eller udstille sig selv
- kan perspektivere bogens temaer og dilemmaer til eget liv samt i mere bred forstand.

UDSTILLET

BOGENS START (KAPITEL 1-4)

Læs kapitel 1-4 og svar på følgende spørgsmål (dette kan gøres parvis, gruppevis eller samlet i klassen):

Kapitel 1 (Forpligtelser) med Ida, som jeg-fortæller: • Hvordan opfører folk på gaden sig overfor Ida? • Hvordan er hele hendes situation, da hun kommer op i Sofies lejlighed? • Hvilket indtryk får du af Ida som person?

Kapitel 2 (Et sus) med Oliver som jeg-fortæller: • Hvad er det for et sus, som overskriften hentyder til? • Hvorfor opfører Oliver sig så vildt på baren? • Hvilket indtryk får du af Oliver som person?

Kapitel 3 (Festen) med Ida, som jeg-fortæller: • Hvad sker der på Idas Facebook? • Hvordan forholder Ida sig til alt det, der sker på den? • Hvordan har Ida det med Sofies fest og hvorfor?

Kapitel 4 (Prøvemiddagen) med Oliver som jeg-fortæller: • Hvordan opfører Oliveres familie sig overfor ham? • Hvorfor tager de imod ham, som de gør? • Hvordan har Oliver det med journalisten, som ringer til ham?

Handling

- Hvad sker der i de første kapitler? Sæt nogle ord på stemningen, miljøet og hvilke temaer, der slås an.
- Hvilken situation er de to hovedpersoner Ida og Oliver i, og hvad er det for nogle problemstillinger, de står overfor?

Personerne

- Beskriv hvordan Ida og Oliver har det hver især i kapitel 1-4
- Hvordan er deres liv nu, efter de kommet hjem igen efter Grænseløs?

Fra kapitel 5 og frem læser alle bogen færdig alene

Når bogen er læst, skal I kigge videre på bogens personer, temaer og komposition. For at kunne gå i dybden med det skal du undervejs i læsningen tage noter. Skriv derfor efter hvert læst kapitel et par stikord som f.eks.:

- Hvad var det mest afgørende i kapitlet? *Brug evt. overskrifterne til at vejlede dig*
- Får man nyt at vide om Ida eller Oliver i kapitlet?
- Hvilke problemer blev de stillet overfor?
- Kom der nye personer på banen? Hvem?
- Kom der nye temaer på banen? Hvilke?
- Hvordan sluttede kapitlet?

UDSTILLET

OVERBLIK: HANDLING, PERSONER & KOMPOSITION

Opgaver og spørgsmål - parvis eller i grupper

Handling

- Lav en kort beskrivelse af handlingsforløbet med de vigtigste scener.
- Hvor lang tid strækker historien sig over?
- Hvad er det centrale i historien?
- Udstillet er en realistisk roman - uddyb hvad der karakteriserer den realistiske genre og udpeg genrekendetegn i Udstillet.

Ida & Oliver - lav en karakteristik af dem som personer

- Hvordan ser de ud?
- Hvilke karaktertræk viser de via deres tanker, ord og handlinger?
- Hvad står de for og hvilke værdier er vigtige for dem?
- Hvad er deres motivation for at deltage i Grænseløs?
- Hvilke følelser har de i forhold til at have deltaget i programmet?
- Hvordan håndterer de hver især, alt det de oplever efter programmet?

Idas og Olivers forhold til hinanden

- Hvordan er Idas opfattelse og forhold til Oliver, efter de er kommet hjem?
- Hvordan er Olivers opfattelse og forhold til Ida efter de er kommet hjem?
- Hvordan vil du karakterisere deres forhold? Sæt nogle værdiladede ord på.

Omgivelserne

- Beskriv deres familier - hvilket miljø kommer de fra, hvem består familien af, og hvilket forhold har Ida og Oliver til deres familier?
- Hvilken holdning har deres familier, og hvordan tackler de deres deltagelse i Grænseløs?
- Hvordan reagerer resten af omverden på deres deltagelse?

Komposition & fortællere

- Hvordan er historien skruet sammen? I hvilken rækkefølge fortælles tingene, i hvilken tid osv.
- Hvad gør det ved læsningen at historien er bygget op, som den er?

Udstillet har to fortællere og giver dermed stemme til to forskellige oplevelser og syn på flere af de samme hændelser. Diskuter følgende.

- Hvad gør det ved historien, at den fortælles på skift af Ida og Oliver?
- Hvor i historien har Ida og Oliver helt forskellige syn på samme hændelse?

UDSTILLET

REALITY-SHOWS - EN ANDEN VIRKELIGHED

Reality-tv handler om at skildre virkeligheden – eller gøre det? Kritikken af genren har især handlet om, at det ikke har meget med virkeligheden at gøre, når deltagerne placeres i kunstige situationer, når der kan manipuleres via klippingen og når deltagerne instrueres i at agere foran kameraet.

Opgaver og spørgsmål - parvis eller i grupper

- Hvordan filmes og redigeres scenerne i programmet Grænseløs? Tag udgangspunkt i kapitel 29 (Brud), hvor Ida tænker tilbage på, da hun blev kaldt til sync og kig på uddrag af kontrakten på s. 81, s.194 og s. 233.
- Diskuter i hvilken grad reglerne i kontrakten giver et realistisk billede af det der foregår i Grænseløs?
- Lav en liste med ord der beskriver hhv. Idas og Olivers syn på og forhold til reality-tv.

Gå på nettet og find nogle artikler, der handler om reality-tv, som I kan have med I jeres diskussion

- Hvordan er artiklens syn på reality-tv og deltagerne i programmerne?

Husk at notere ned, hvilke søgeord I bruger. Noter hvor I finder jeres oplysninger, altså på hvilke hjemmesider. Husk at tænke over om kilden, altså dem der står bag hjemmesiden, er troværdige.

Lav i fællesskab en liste over alle de Reality-programmer I har set. Diskuter herefter (evt. i grupper, der derefter fremlægger for klassen)

- Hvilke af programmer er de mest grænseoverskridende? Og på hvilken måde?
- Hvilke af programmerne går tættest på deltagerne personligt?
- Hvilke af programmerne synes I, mest udstiller deltagerne? Hvorfor og på hvilken måde?

Del jer op i grupper på fire. To i gruppen repræsenterer Ida og de to andre Oliver. I skal nu ud fra "jeres hovedpersons" værdier og forhold til reality-programmer og berømmelse, diskutere og forsvare:

- Er reality-tv godt? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Hvad er "prisen" for at deltage? Og er den for stor?

Del jer op i grupper og fordel kontraktuddragene i bogen mellem jer i grupperne. Diskuter:

- Hvad indebærer de enkelte kontrakt punkter helt konkret for deltagerne? På godt og ondt.
- Er vilkårene rimelige? Hvorfor / hvorfor ikke? Uddyb.

HVAD SYNES DU?

- Ser du reality-tv? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Synes du reality-tv er fascinerende? Hvorfor / hvorfor ikke?

5

TIL ELEVEN: SPØRGSMÅL & OPGAVER

UDSTILLET

UDSTILLET - MED OG MOD SIN VILJE

Når deltagere melder sig til reality-shows melder de sig også frivilligt til at blive udstillet i større eller mindre grad, da det hører sig til genren, men i bogen oplever flere af deltagerne dog at blive udstillet mod deres vilje.

Opgaver og spørgsmål - parvis eller i grupper

I Kapitel 21 - Pornomodel (Ida) ringer Chili og fortæller Ida, at hun har fundet billeder af dem på nettet.

- Hvordan synes Chili, de skal håndtere situationen?
- Hvad er Idas tilgang?
- Hvordan bliver de mødt på politistationen, og hvordan synes I, politiet håndterer sagen?

I kapitel 36 (Svin) opdager Mie at Oliver har sendt et billede af hende på telefonen og i kapitel 42 (Hadegruppe) gør Oliver's ven Dennis ham opmærksom på, at Mie overvejer at melde ham til politiet. Oliver spørger Dennis om, hun kan det, og Dennis siger, at der findes regler for sådan noget.

- Hvad er Oliver's motiv for at dele billedet af Mie?
- Forstår I hvorfor Oliver gør det?

Gå på nettet og undersøg

- Hvordan er reglerne, og hvad er strafferammen for at have sendt billeder videre af andre?
- Diskuter om I synes, reglerne er rimelige?

Husk at notere ned, hvilke søgeord I bruger. Noter hvor I finder jeres oplysninger, altså på hvilke hjemmesider. Husk at tænke over om kilden, altså dem der står bag hjemmesiden, er troværdige.

Igenem bogen er der uddrag fra kontrakten i Grænseløs, hvor deltagerne afgiver en del kontrol med, hvad de bliver udsat for i programmet og ikke mindst, hvordan de bliver udstillet. Diskuter punkterne i kontrakten.

- Hvilke er de mest kritiske i forhold til, hvordan deltagerne bliver udstillet?
- Hvad synes I om de vilkår, deltagerne har?
- Ville I selv skrive under på sådan en kontrakt?

HVAD SYNES DU?

- Hvordan synes du, at Ida og Chili håndterer det, de er blevet udsat for?
- Kan du forstå, at deltagere i reality-tv frivilligt udstiller sig selv? Hvorfor / hvorfor ikke?
- Tænker du over, hvor og hvordan du udstiller dig selv f.eks. på de sociale medier, og hvad det betyder for dig? Ikke bare nu, men måske også om lang tid? Uddyb!
- Har du selv oplevet at blive udstillet mod din vilje, eller kender du nogen, der har?

UDSTILLET

GRÆNSELØS - ELLER HVOR GÅR GRÆNSERNE?

Grænseløs starter med en scene, hvor Ida ligger i en kiste, og er ved at blive begravet levende. Dernæst følger udfordringer som at springe i elastik, der skal drikkes snot og det der er værre og deltagerne skal dyste på, hvem der længst kan holde ud inde i et iskoldt kølerum. Et hurtigt kig på årtiers Reality-tv kan godt rejse spørgsmålet, om der overhovedet længere er nogen grænser for, hvad folk er villige til at udsætte sig selv for - for penge og for berømmelse.

Opgaver og spørgsmål - parvis eller i grupper

- Hvilke udfordringer / opgaver bliver Ida og Oliver sat overfor i Grænseløs?
- Hvordan går de hver især til udfordringerne og hvordan løser de dem?
- Hvilke egenskaber udviser de i deres tilgang til udfordringerne?
- Hvilke personlige grænser overskrider Ida og Oliver i programmet?
- Hvordan bliver deltageres grænser rykket i programmet?
- Er der forskel på, hvordan drenge og piger tackler deres deltagelse i reality-tv? Hvilken?
- Er der forskel på, hvor drenge og pigers grænser går i forhold til udfordringerne i reality-tv? Hvordan?
- Er der forskel på omverdens syn på drenge og pigers deltagelse i reality-tv? Uddyb.
- Hvordan udstiller pressen deltagerne i Grænseløs?
- Hvorfor tror I, der er så stor forskel på, hvordan Ida og Oliver har det, efter deres deltagelse i Grænseløs?

Diskuter konsekvenserne for Ida og Oliver ved at have deltaget i Grænseløs

- Hvilke har der været?
- Hvilke konsekvenser vil række længst ud i fremtiden?
- Hvilke tror I, Ida og Oliver vil have sværest ved at skulle lægge bag sig?
- Hvilke vil have størst konsekvenser i deres fremtidige forhold til andre mennesker?

HVAD SYNES DU?

- Hvilke valg er de værste, Ida og Oliver bliver sat overfor?
- Hvor går dine egne grænser i forhold, hvad du ville gå med til i et reality-program?
- Hvordan ville du selv (be)dømme en ven, der f.eks. havde deltaget i et reality-program og gjort grænseoverskridende ting?
- Er der noget af det Ida og Oliver har gjort, hvor du ville dømme dem, hvis de var din ven? På hvilken måde og hvorfor?

UDSTILLET

FÆLLES DISKUSSION & DIN MENING

Diskuter i klassen

Personerne

- Ændrer Ida og Oliver sig igennem bogen? Hvordan?
- Ændrer deres forhold sig undervejs? Hvordan?
- Hvilke situationer bliver afgørende for dem?
- Skifter sympatien og forståelsen for dem undervejs? Hvordan og hvorfor?
- Hvilke af de valg, de tager, får størst konsekvenser? Og på hvilken måde?
- Hvilket konkrete omkostninger har det for Ida og Oliver at være med i programmet?
- Ida har svært ved at fortælle David om sin medvirken i Grænseløs. Han har dog selv fundet frem til det meste på nettet. Diskuter hvordan, hun evt. kunne have håndteret det anderledes.

Reality-tv

- Hvorfor har Ida og Oliver meldt sig til programmet?
- Hvad kunne evt. få jer til at melde jer til et reality program?
- Hvor meget tænker I over, om den virkelighed I ser i reality-tv, er en redigeret virkelighed?
- Hvor synes I, grænserne går, for hvor meget man må redigere, instruere mm, for at reality-tv stadig er tro mod virkeligheden og afspejler dét, der reelt foregår?
- Er det okay at oprette hade grupper på nettet, som Oliver bliver udsat for? Uddyb jeres synspunkter.

HVAD SYNES DU?

- Hvem havde du mest sympati med i historien? Og hvorfor?
- Hvilke scener i bogen gjorde særligt indtryk på dig? Og hvorfor?
- Hvor synes du evt. Ida og Oliver burde have valgt anderledes?
- Hvilke udfordringer var de værste, de blev sat overfor i Grænseløs?

UDSTILLET

SKRIVEØVELSER

HVAD SYNES DU?

Skriv din egen anmeldelse af Udstillet. Forestil dig f.eks. det er til en avis. Husk af få følgende med:

- Hvem er hovedpersonerne og hvad er der på spil?
- Hvilke vigtige temaer og spørgsmål rejser bogen?
- Hvad synes du selv om bogen og hvorfor? Synes du, andre skal læse den? Hvorfor / hvorfor ikke?

Skriveøvelser fra scener i Udstillet

- Tag udgangspunkt i kapitel 40 (Undskyld), hvor Oliver siger noget, der får Nina til at løbe ud af kølerummet som den første. Omskriv scenen så det i stedet er Oliver, der giver op som den første.
- Tag udgangspunkt i kapitel 45 (Hjælp), hvor Oliver og Ida skal finde på noget vildt til den sidste udfordring. Lad Ida tage styringen og komme med ideer til vilde ting, der kan få dem til at vinde.
- Skriv en scene hvor Mie er jeg-fortæller med udgangspunkt i kapitel 36 (Svin). Fokuser på hendes tanker og følelser omkring Oliver og det han gør.

Skriveøvelser - hvad nu hvis ... ?

- ... Ida og Oliver skiftede værdier og synspunkter i forhold til deres deltagelse i Grænseløs? Vælg en scene fra bogen og skriv den om, så hovedpersonen har det modsatte syn på det hele. Hvor Ida synes, det hele er fantastisk og ikke kan blive vildt nok, og hvor Oliver omvendt har det svært med det hele.
- ... Ida og Oliver havde vundet Grænseløs? Skriv en slutscene, hvor de er vindere og hvad det betyder for dem hver især.
- ... Du selv skulle skabe et nyt reality-program. Hvad hedder det? Hvor foregår det? Hvad skal deltagerne udsættes for? Brug din fantasi og tænk ikke så meget over, om det ville kunne lade sig gøre i virkeligheden.
- Skriv en scene med en jeg-fortæller, der foregår i det program, du har skabt, og hvor de skal klare en udfordring i programmet.
- Hav styr på hvilke værdier din hovedperson har og lad følelserne skinne klart igennem.